

Bazı Sosyo-Demografik Değişkenler Açısından Kamu Çalışanlarının Finansal Okuryazarlık Düzeylerinin İncelenmesi

Erhan KILINÇ*
Ali ANTEPLİ**

ÖZ

Son günlerde finansal araç çeşitliliğinin artması ve finansal derinleşmeyle birlikte finansal faktörlerin ekonomik büyüme ve kalkınma üzerindeki etkisi daha önemsenir hale gelmiştir. Finansal piyasalarda başarılı olabilmek ve kaynakları etkin kullanabilmek için hane halkına kadar öğrenilmiş bir finansal okuryazarlığa ihtiyaç bulunmaktadır. Bu anlamda finansal okuryazarlık kavramı araştırmacılar tarafından önem kazanan bir konu haline gelmeye başlamıştır. Bireylerin gelir ve gider dengelerini sağlama, tasarruf yapabilmek, yani parayı yönetebilmek yeterliliği olarak da ifade edilen finansal okuryazarlık; finansal yönetim hakkında yeterli bilgiye sahip olmayı gerekli kılmaktadır. Finansal okuryazarlık sayesinde bireyler, hem finansal araçlar hakkında doğru bilgiye sahip olmakta hem de tasarrufun sağladığı kazanımlarla birlikte daha sağlıklı finansal kararlar verebilmektedirler. Finansal okuryazar bir birey, gelir- gider dengesini sağlayabilen, bütçe hazırlayabilen, geleceğe yönelik tasarruf yapabilen ve borcu yönetebilen bir kişidir. Finansal okuryazarlık bireysel finansmanda olumlu etkiler yarattığı için toplumsal finansmanın dengesinin sağlanmasında da olumlu katkılar sağlamaktadır. Bu çalışma, Konya ili Beyşehir ilçesi kamu çalışanlarının bazı sosyo-demografik özelliklerine (cinsiyet, medeni durum, yaş, meslek ve eğitim durumu) göre finansal okuryazarlık düzeylerinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Bu kapsamda Konya ili Beyşehir ilçesinde görev yapan toplamda 203 kamu çalışanına 7'si kişisel bilgi formu, 62'si finansal okuryazarlığa ait olmak üzere toplam 69 soruluk bir anket yöneltilmiştir. Verilen cevaplar SPSS paket programında frekans, yüzde, ortalamalar ile t testi, Anova ve ki-kare testleri analiz edilerek yorumlanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre katılımcıların cinsiyet, meslek, yaş, medeni durum ve eğitim durum değişkenlerine göre finansal işlem tutum ve davranışlarında, temel finansal kavramları bilme düzeylerinde ve finansal yatırım tercihlerinde istatistiksel olarak bazı anlamlı farklılıklar saptanmıştır. Akademisyen ve memurların, öğretmen ve işçilere göre finansal kavram bilgi düzeylerinin daha yüksek olduğu ($p < 0,01$); cinsiyet, medeni durum ve yaş değişkenleri ile kamu çalışanlarının temel finansal bilgi düzeyi ve yatırım tercihleri arasında istatistiksel bir anlamlı farklılık olmadığı saptanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre memurların, diğer kamu çalışanlarına göre finansal durumu yönetmede kendilerine daha çok 'oldukça başarılı' gördükleri ve parayı harcama yöntemini genellikle aileden kazandıklarını; öğretmenlerin diğer kamu çalışanlarına göre düzenli para biriktirmeye daha yatkın oldukları; işçilerin diğer kamu çalışanlarına göre aylık altın biriktirmeye daha çok tercih ettikleri görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kamu Çalışanları, Finansal Okuryazarlık, Sosyo-demografik Özellikler.

Investigation of the Financial Literacy Levels of Public Employees on Some of the Socio-Demographic Variables

ABSTRACT

Recently, with the increasing diversity of financial instruments and financial deepening, the impact of financial factors on economic growth and development has become more important. In order to be successful in financial markets and to use the resources effectively, a learned financial literacy up to the household is needed. In this sense, the concept of financial literacy has become an important topic for researchers. Financial literacy, which is also referred to as the ability of individuals to maintain income and expense balances, to make savings, that is to manage money, requires sufficient knowledge of financial management. Thanks to financial literacy, individuals both have the right information about financial instruments and can make healthier financial decisions together with the gains of savings. A financial literate individual is a person who can achieve income-expense balance, prepare a budget, make savings for the future and manage debt. Since financial literacy has positive effects on individual financing, it also contributes positively to the balance of social finance. This study was conducted to examine the financial literacy levels of public employees in Beyşehir district of Konya according to some socio-demographic characteristics (gender, marital status, age, occupation and educational status). In this context, 203 public employees working in Beyşehir district of Konya were applied a questionnaire of 69 questions, 7 of which were personal information forms and 62 of which were financial literacy. The answers were interpreted by analyzing the frequency, percentage, t test, Anova and chi-square tests in SPSS package program. According to the results of the research, some statistically significant differences were found in participants' financial attitudes and behaviors, knowledge of basic financial concepts and financial investment preferences according to gender, occupation, age, marital status and educational status. It was found that academicians and civil servants had higher level of financial concept knowledge than teachers and workers ($p < 0.01$); There was no statistically significant difference between gender, marital status and age variables and basic financial knowledge level and investment preferences of public employees ($p > 0.05$). According to the results of the research, civil servants considered themselves 'quite successful med in managing the financial situation compared to

* Dr. Öğr. Üyesi, Selçuk Üniversitesi, orcid no: 0000-0002-2065-2407, erhankilinc@selcuk.edu.tr

** Dr. Öğr. Üyesi, Selçuk Üniversitesi, orcid no: 0000 0001 9939 2443, ali.antepli@selcuk.edu.tr

Makalenin Gönderim Tarihi: 31.10.2019; Makalenin Kabul Tarihi: 22.11.2019

other public employees; teachers are more prone to regular money saving than other public employees; it is observed that the workers prefer to accumulate monthly gold more than other public employees.

Keywords: Public Employees, Financial Literacy Level, Socio-demographic Characteristics.

1. Giriş

Bilişim teknolojilerindeki yeni buluşlar ve gelişmeler bireylerin bilgiye ulaşım hızını ve kalitesini olumlu yönde etkilemiş, finansal piyasa enstrümanlarının çeşitliliğinin artmasına yol açmıştır. Günümüz finans dünyası, son yıllardaki inovasyon ve küreselleşmenin etkisiyle, her türlü finansal ihtiyaç ve duruma uygun, çok çeşitli ürün ve hizmeti sunmaya başlamıştır. Yeni teknolojiler, elektronik dağıtım kanallarının gelişimi ve finans piyasalarının her geçen gün daha fazla entegre olması, bireylerin finansal hizmetlere erişimini kolaylaştırmaktadır. Bireylerin sermaye piyasalarına olan ilgisinin artması ve gelecek planlaması kaygıları, ekonomik kararların alınmasında gerekli olan finansal bilgi düzeyini ön plana çıkarmıştır. Özellikle teknoloji ve iletişim sektöründe yaşanan gelişmeler ve serbest piyasa ekonomisinin yaygınlaşması ile finansal piyasalara olan ilgi artmıştır. Bu gelişmelerin etkisiyle bireysel fırsat ve sorumluluklar da önem kazanmıştır.

Finansal krizler, sermaye piyasalarına yeni sunulan yatırım ürünlerindeki ve uygulamalardaki çeşitlenme de finansal okuryazarlığın öneminin daha da artmasına yol açmıştır. Finansal okuryazarlık, bireyin finansı anlayabilme becerisidir. Daha açık bir ifadeyle, bireyin daha etkin finansal kararlar alması için sahip olması gereken finansal bilgi ve yeteneklerdir(Kılıç vd., 2015; 130).

Bireylerin finansal güvenlik talebi de finansal okuryazarlığın gelişimine katkıda bulunmaktadır. Finansal piyasalarda internet kullanımının artması ve güvenilirliğinin sağlanması için yapılan altyapı çalışmaları günümüzde oldukça yeterli ve güvenilir hale getirilmiştir. Kredi kartı kullanımı, tüketici kredileri, sigorta, bireysel emeklilik planları, konut kredileri, refinansman, finansal verileri izleme ve kaydetme gibi finansal hizmetlere ilişkin var olan bilgi eksikliklerin giderilmesi finansal okuryazarlık düzeyine bağlıdır. Finansal okuryazarlık düzeyinin yükseltilmesi, bireyleri finansal ürün ve hizmetlerin nasıl işlediği ve hangilerinin çıkarlarına daha uygun olduğuna ilişkin bilgilendirerek finansal karar almada yardımcı olmaktadır. Bireylerin gelir ve gider dengelerini sağlama, tasarruf yapabilme, yani parayı yönetebilme yeterliliği olarak ifade edilen finansal okuryazarlık; finansal yönetim hakkında bilgi sahibi olmayı amaçlamaktadır. Finansal okuryazarlık sayesinde bireyler, finansal araçları tanıyarak ve tasarrufun sağladığı kazanımlarla ilgili olarak bilinçlenerek daha sağlıklı finansal kararlar vermektedirler. Finansal okuryazarlık bireysel finansman da olumlu etkiler yarattığından toplumsal finansmanın da gidişatını olumlu yönde etkilemektedir(Antepli ve Kılınç, 2018; 3621).

Mason ve Wilson tarafından yapılan finansal okuryazarlık tanımına göre: "Bir bireyin, finansal kavramların farkında olarak, karar vermede gerekli olan bilgileri elde etme, anlama ve değerlendirmesidir" (2000; 31). Finansal kararları biçimlendirebilmek için bilgi kaynakları ve bu bilgiyi sağlayabilecek teknoloji ve olanakları kullanmak gerekmektedir. Amerika'da finansal okuryazarlık programı olan JumpStart ise finansal okuryazarlığı "Bireyin yaşamı boyunca finansal güvenliği için, finansal kaynaklarını etkin bir biçimde kullanabilmesi ve bunu sağlayabilecek bilgiyi kullanabilme yeteneği" olarak tanımlamaktadır (PACFL, 2008; 35). Bu tanımın ayrıntıları değerlendirildiğinde, finansal okuryazar olabilmek için bilgi birikiminin gerekli olduğu ve finansal kararlar almada etkin davranabilme yeteneği öne çıkmaktadır.

Lusardi, finansal okuryazarlığı, temel finansal okuryazarlık ve gelişmiş finansal okuryazarlık olarak ayırmaktadır. Faiz oranları hakkında yorum yapabilme, enflasyonun etkilerini algılayabilme, risk kavramını ve çeşitliliğini algılayabilmeyi temel finansal okuryazarlık içinde değerlendirirken; hisse senedi piyasası, fonlar, bono fiyatları ve faiz oranları ile ilgili hesaplamaları gelişmiş finansal okuryazarlık kapsamında değerlendirmektedir (Lusardi, 2008; 2-7). Finansal okuryazar olmama yalnızca bireylerin kendi sorunları olarak görülmemekte, aynı zamanda ulusal finans sorunu olarak da belirmektedir. Öyle ki, birikim, tasarruf yapma alışkanlığının topluma kazandırılmamış olması, iflas ve haciz gibi finansal sektörü sekteye uğratabilecek olayların artması, bir sorundur (Reyes, 2006; 82). Bu nedenle finansal okuryazarlığın, sosyo-ekonomik statü, yaş ve cinsiyet gibi ayrımlar olmadan tüm toplumu kapsamaması ve bunun geleceği de düşünerek eğitim kurumlarına yayılması gerekmektedir. Finansal okuryazarlık kavramı, bireylerin tutumlu olması ya da böyle davranması olarak algılanmamalıdır. Finansal okuryazarlık bir tutum ya da davranışı

değil, bilgi düzeyini ifade etmektedir. Bununla birlikte finansal eğitimin finansal bilgi düzeyinden çok, finansal davranışları etkilemesi beklenmektedir (Kieschnick, 2006; 2).

2. Literatür Taraması

Finansal okuryazarlık kavramı çok eski bir kavram olmamasına rağmen, literatürde birçok araştırmacı tarafından tanımlandığı görülmektedir. Bunlardan bazıları şu şekildedir:

- ✓ "Bir bireyin, finansal kavramların farkında olarak, karar vermede gerekli olan bilgileri elde etme, anlama ve değerlendirmesidir" Mason ve Wilson (2000; 31).
- ✓ Amerika'da bir finansal okuryazarlık programı olan JumpStart finansal okuryazarlığı "Bireyin yaşamı boyunca finansal güvenliği için, finansal kaynaklarını etkin bir biçimde kullanabilmesi ve bunu sağlayabilecek bilgiyi kullanabilme yeteneği" olarak tanımlamaktadır (PACFL, 2008; 35).
- ✓ OECD'nin (Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü) tanımına göre finansal okuryazarlık, bireylerin ekonomik refahını artırmasına katkı sağlayan finansal ürünler ve kavramlar hakkında bilgi düzeyi, çeşitli risk ve alternatifler arasında tercih yapabilecek farkındalığıdır.
- ✓ Lusardi'da göre finansal okuryazarlık, temel finansal okuryazarlık ve gelişmiş finansal okuryazarlık olmak üzere iki sınıfta incelenmelidir. Temel finansal okuryazarlık, faiz, enflasyon ve risk gibi temel kavramları içerirken; gelişmiş finansal okuryazarlık kavramı hisse senedi, fon ve bono gibi daha karmaşık hesaplamaları kapsamaktadır (Lusardi, 2008; 2-7).
- ✓ Finansal okuryazarlık sadece bireylerin kendi sorunları değil, aynı zamanda tüm toplumu kapsayan, ulusal finansı ilgilendiren ve eğitim kurumlarında eksikliğinin giderilmesi gereken finansal bir konudur (Reyes, 2006; 82).
- ✓ Finansal okuryazarlık kavramı, bireylerin tutumlu olması ya da böyle davranması olarak algılanmamalıdır. Finansal okuryazarlık bir tutum ya da davranışı değil, bilgi düzeyini ifade etmektedir. Bununla birlikte finansal eğitimin finansal bilgi düzeyinden çok, finansal davranışları etkilemesi beklenmektedir (Kieschnick, 2006; 2).
- ✓ Bianco ve Suzan (2011), finansal okuryazar olmanın İngilizce bilmek ya da bir bilimde okuryazar olmak kadar önemli olduğunu vurgulayarak bu konunun önemini ortaya koymuşlardır. Remund (2010) finansal okuryazarlığı beş farklı kategoride sınıflandırmıştır. Bunlar:
 1. Finansal kavramları bilme düzeyi,
 2. Finansal kavramlar hakkında konuşabilme yeteneği,
 3. Kişisel finans yönetimi yapabilme becerisi,
 4. Uygun finansal kararları verebilme kabiliyeti,
 5. Gelecek finansal ihtiyaçlar için etkin planlama yapabilme becerisi.

Finansal okuryazarlık özetle bireylerin gelirlerini, birikim ve yatırımlarını akıllıca değerlendirip, bütçelerini doğru yönetebilme bilgisine ve yetkinliğine sahip olma durumudur. Ayrıca bu konu hem finansal piyasaların hem de ülke ve dünya ekonomisinin etkinliği olan önemli bir kavramdır (Ergün vd., 2014; 863).

Finansal okuryazarlık, bireylerin gelecekleriyle ilgili stratejik kararlar almasında ve toplumların refah düzeylerinin artmasında önemli bir faktör haline gelen olgudur. Bu nedenle özellikle küreselleşmenin etkisiyle ülkelerin bu konuya ilgi duymaları ve bireylerin farkındalıklarını artırma amacına yönelik araştırmalar yapmaları kaçınılmaz olmuştur.

Finansal okuryazarlık literatürü incelendiğinde çok farklı denek gruplarına üzerinde çalışmalar yapıldığı görülmektedir. Bununla birlikte bu çalışmaların üniversitede öğrenim gören öğrenciler üzerinde yoğunlaştığı ve buna göre çalışanlar üzerine yapılan finansal okuryazarlık çalışmalarının kısıtlı olduğu da söylenebilir. Literatürde yapılan finansal okuryazarlık çalışmaları incelendiğinde; işletmelere yönelik (Brown ve Gartner, 2007; 183), hane halkına (Atkinson ve Messy, 2012; 6; Bönte ve Filipiak, 2012; 3402; Disney ve Gathergood, 2013; 2247), yatırımcılara (Abreu ve Mendes, 2010; 518) ve öğrencilere yönelik yapıldığı görülmektedir. Diğer taraftan son yıllarda üniversite öğrencilerine yönelik finansal okuryazarlık düzeyi ölçümü çalışmaları literatürde oldukça çalışılan bir konu haline gelmiştir (Beal ve Delpachitra, 2003; 69; Chinen ve Endo, 2012; 778; Chen ve Volpe, 2002; 289; Cude vd., 2006; 102; Temizel ve Bayram, 2011; 73; Adeleke, 2013; 33; Louw vd., 2013; 439; Chen ve Volpe, 1998; 107; Ansong ve Gyensare, 2012; 126;).

OECD tarafından farklı ülkelerden farklı altyapılara sahip insanların finansal okuryazarlık düzeylerini ölçmek için bir anket geliştirmiştir. Hazırlanan anket, 4 farklı kıtada 14 farklı ülkeye uygulanmış ve bu ülkeler için bir finansal bilgi düzeyi skoru saptanmıştır. Bu araştırma sonuçlarına göre araştırmaya katılan ülkelerin finansal bilgi düzeyi puanı ortalaması %51, finansal davranış düzeyi puanı ortalaması %51 ve finansal tutum düzeyi puanı ortalaması %53 çıkmıştır (Atkinson ve Messy, 2012; 6-12). OECD tarafından yapılan çalışmada, finansal okuryazarlık açısından Türkiye için bilgi, davranış ve tutum oranları sırasıyla yüzde 43, yüzde 37, yüzde 61 seviyelerindedir. Türkiye'nin finansal okuryazarlık endeksi Türkiye geneli için %59,8 olarak diğer ülkelerin ortalama puanı ise %62,8 olarak hesaplanmıştır (www.teb.com.tr).

Finansal okuryazarlık her ne kadar toplumun tüm kesimleri için gereklilik arz etse de araştırmalar, düşük finansal okuryazarlık düzeyine sahip bireylerin aynı zamanda düşük eğitim ve düşük gelir düzeyine sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Bu nedenle finansal okuryazarlık ile sosyo-ekonomik durum arasında güçlü bir ilişki bulunmaktadır (Lusardi ve Mitchell, 2007; 39).b Bu durum ailelerin çocuklarına verecekleri finansal okuryazarlık düzeyini de etkileyebilmektedir.

- Diğer taraftan Lusardi ve Mitchell (2011) yaptıkları araştırmaların sonucu olarak, dünya genelinde erkeklerin bayanlara, yüksek eğitimlilerin düşük eğitimlilere ve orta yaşlıların genç ve yaşlılara göre daha yüksek düzeyde finansal okuryazarlık sahip olduklarını ifade etmişlerdir.
- Temizel (2010) tarafından Eskişehir'de mavi yakalı çalışanların finansal okuryazarlıkları üzerine yaptığı çalışmada, çalışanların günlük yaşamlarını kolaylaştıracak, yaşam kalitelerini yükseltecek bilgi ve uygulamalara karşı duyarlı oldukları, diğer taraftan bu konuda yardımcı alabilecek kurumsal düzenlemelere erişimde yetersiz kaldıklarını saptanmıştır.
- Temizel ve Bayram (2011) Eskişehir'de 433 İİBF öğrencileri üzerinde yapılan çalışmada; öğrencilerin finansal durumlarını yönetmede kendilerini olduğundan daha başarılı olarak gördükleri ve ekonomik/finansal gelişmeleri genelde televizyon ve internetten takip ettikleri saptanmıştır.
- Ergün ve arkadaşlarının (2014), Osmaniye'de İİBF öğrencileri üzerinde yaptığı bir çalışmada; bulgular incelendiğinde yalnızca faiz, enflasyon ve borsanın işlevine ilişkin sorularda gözlemlenen doğru cevap sayısı, yanlış cevap sayısından fazla bulunmuştur.
- Kılıç ve arkadaşları (2015) tarafından Gaziantep'te 7 farklı fakülte öğrencileri üzerinde yapılan çalışmada; üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin (%48) düşük olduğu saptanmıştır.
- HeeSohn ve arkadaşları (2012) tarafından yapılan çalışmada, öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyi %49,8 saptanmıştır. Yine bu çalışmada, öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyleri ile ilgili en başarılı oldukları finansal alan bireysel bankacılık alanı, en başarısız oldukları finansal alan ise yatırım alanı olmuştur.

3. Araştırmanın Metodolojisi

3.1. Araştırmanın Amacı ve Yöntemi

Bu araştırma tanımlayıcı ve kesitsel olarak yapılmıştır. Araştırmanın amacı, bireylerin daha doğru finansal kararlar almalarında önemli bir gösterge olan finansal okuryazarlık kavramının kamu çalışanları üzerindeki düzeylerinin bazı sosyo-demografik değişkenlere göre değerlendirmektir. Bu kapsamda Konya ili Beyşehir ilçesinde görev yapan ve çalışmaya gönüllü olan toplam 203 kişiye anket çalışması uygulanmıştır.

Araştırmada veri toplama aracı olarak anket yöntemi kullanılmıştır. Araştırma için gerekli veriler, tesadüfi olarak seçilen ve araştırmaya katılmaya gönüllü olan çalışanlarla yüz yüze anket uygulanmasıyla toplanmıştır. Anket, Kişisel bilgi formu, Finansal okuryazarlık anketi iki soru formundan oluşmaktadır. Ankette, 7'si sosyo-demografik, 62'si Finansal okuryazarlık anketi sorusu olmak üzere toplam 69 soru bulunmaktadır. Araştırmaya çalışanlara anket kapsamında 34 temel finansal kavram hakkında bilgi sahibi olup olmadıkları sorulmuştur. Verilen cevaplar SPSS paket programında analiz edilmiştir.

Finansal okuryazarlık anketi Bayram ve Temizel (2010) tarafından 600 İktisadi ve İdari Bilimler ve Teknik ve Meslek Yüksekokulu öğrencileri üzerinde yapılan ve Antepli ve Kılınc (2018) tarafından İşletme Bölümü öğrencileri üzerinde geliştirilen anket soru formu kullanılmıştır.

4. Araştırmanın Bulguları

Araştırmaya katılanların sosyo-demografik özelliklerine ait bilgiler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Araştırma Grubunun Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı

Sosyo-Demografik Özellikleri	Sayı (n)	Yüzde (%)
Cinsiyet		
Kadın	89	43,8
Erkek	114	56,2
Medeni durum		
Evli	166	81,8
Bekar	37	18,2
Yaş Grupları		
20-30 yaş arası	28	13,8
31-40 yaş arası	91	44,8
41-50 yaş arası	61	30,0
51 ve üzeri	23	11,3
Eğitim Durumu		
İlköğretim	10	4,9
Lise	28	13,8
Üniversite	115	56,7
Lisansüstü	50	24,6
Meslek		
Memur	91	44,8
İşçi	26	12,8
Öğretmen	61	30,0
Akademisyen	25	12,3
Kamuda Çalışma Süresi		
1-5 yıl	43	21,2
6-10 yıl	38	18,7
11-15 yıl	36	17,7
16-20 yıl	29	14,3
21 yıl ve üzere	57	28,1
Aylık Gelir Durumu		
2000-3000 TL	36	17,7
3001-4000 TL	56	27,6
4001-5000 TL	64	31,5
5001 TL ve üzere	47	23,2
Toplam	203	100,0

Araştırma katılanların sosyo-demografik değişkenleri incelendiğinde; katılımcıların %56,2’sinin erkek, %81,8’inin evli, 44,8’inin 31-40 yaş aralığında, %56,7’sinin üniversite mezunu, %44,8’inin memur, %28,1’inin kamuda çalışma süresinin 21 yıl ve üzere, %31,5’inin 4.001-5.000 TL maaş aldığı saptanmıştır.

Tablo 2: Cinsiyet Değişkenine göre Kamu Çalışanlarının Finansal İşlem Tutum ve Davranışları

Cinsiyet		Erkek	Kadın	Toplam	X ²	sd	p
Finansal durumunuzu yönetme beceriniz?	Oldukça başarılıyım	48	31	79	1,791	2	0,408
	Başarısızım	13	15	28			
	Orta düzeyde başarılıyım	53	43	96			
Paranızı harcama yönteminizi nereden öğrendiniz?	Ailemden	75	57	132	0,414	3	0,937
	Okuldan	16	15	31			
	Arkadaşlarımdan	12	8	20			
	Kitap ve dergi yayınlarından	11	9	20			
Finansal borç almak için başvurduğunuz mu?	Evet	86	51	137	7,492	1	0,006**
	Hayır	28	38	66			
Kredi kartınızda yer alan en büyük ödeme kalemi hangisidir?	Eğitim giderleri	8	8	16	19,265	4	0,001**
	Yiyecek içecek	62	45	107			
	Giyim	9	23	32			
	Eğlence	5	1	6			
	Diğer	28	8	36			
Konut kredisi bilgi düzeyiniz nedir?	En iyi bilirim	13	30	43	16,226	4	0,003**
	İyi bilirim	8	3	11			
	Normal bilirim	18	9	27			
	Az bilirim	13	11	24			
	En az bilirim	62	36	98			

*p<0,05, ** p<0,01

Tablo 2’de cinsiyet değişkenine göre kamu çalışanlarının finansal işlem tutum ve davranışları ki-kare testi ile incelendiğinde; finansal durumunuzu yönetme becerisi ve parayı harcama yöntemini öğrenme yeri bakımından istatistiksel bakımından anlamlı bir fark bulunmazken ($p>0,05$); finansal borç almak için başvuru yapma durumu; kredi kartınızda yer alan en büyük ödeme kalemi durumu ve konut kredisi bilgi düzeyi açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0,001$). Erkek katılımcıların kadın katılımcılara göre daha çok finansal borç için başvuru yaptıkları; kadın katılımcıların erkek katılımcılara göre kredi kartlarından daha çok, giyim için kullandıkları ve konut kredisi bilgi düzeylerinin daha fazla olduğu görülmektedir.

Tablo 3: Cinsiyet Değişkenine göre Kamu Çalışanlarının Temel Finansal Bilgi Düzeyi ve Finansal Yatırım Tercihlerine Göre Dağılımları

Cinsiyet		N	Min.	Max.	Ort.	Std. Sapma	t	p
Temel finansal kavramları bilme toplam puanı	Erkek	114	1	5	2,2479	,49102	1,902	0,059
	Kadın	89			2,1170	,48118		
Emeklilikte refah için öncelik bireysel emeklilik	Erkek	114	1	5	3,1404	1,74415	-0,603	0,547
	Kadın	89			3,2921	1,82285		
Emeklilikte refah için öncelik her ay döviz alma	Erkek	114	1	5	2,7193	1,47251	0,593	0,554
	Kadın	89			2,5955	1,48262		
Emeklilikte refah için öncelik her ay altın alma	Erkek	114	1	5	3,0351	1,55677	-0,607	0,545
	Kadın	89			3,1685	1,55385		
Emeklilikte refah için öncelik her ay hisse senedi alma	Erkek	114	1	5	1,7368	1,22693	0,037	0,971
	Kadın	89			1,7303	1,26818		
Emeklilikte refah için öncelik her ay TL ayırma	Erkek	114	1	5	3,0088	1,74222	-1,725	0,086
	Kadın	89			3,4270	1,67798		

Tablo 3’de cinsiyet değişkenine göre kamu çalışanlarının temel finansal bilgi düzeyi ve finansal yatırım tercihleri t testi ile incelendiğinde; cinsiyet değişkeni ile kamu çalışanlarının temel finansal bilgi düzeyi ve yatırım tercihleri arasında istatistiksel bir anlamlı farklılık saptanmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 4: Meslek Değişkenine göre Kamu Çalışanlarının Finansal İşlem Tutum ve Davranışları

Meslek		Memur	İşçi	Öğretmen	Akademisyen	Toplam	X ²	sd	p
Finansal durumunuzu yönetme beceriniz?	Oldukça başarılıyım	44	8	21	6	79	13,227	6	0,040*
	Başarısızım	10	3	7	8	28			
	Orta düzeyde başarılıyım	37	15	33	11	96			
Paranızı harcama yönteminizi nereden öğrendiniz?	Ailemden	66	20	36	10	132	17,228	9	0,045*
	Okuldan	10	3	9	9	31			
	Arkadaşımdan	9	2	7	2	20			
	Kitap ve dergi yayınlarından	6	1	9	4	20			
Finansal borç almak için başvurduğunuz mu?	Evet	65	17	39	16	137	1,186	3	0,756
	Hayır	26	9	22	9	66			
Kredi kartı kullanımına ilişkin sözleşme maddelerini biliyor musunuz?	Evet	52	14	23	15	104	6,580	3	0,87
	Hayır	39	12	38	10	99			
Düzenli olarak para biriktirme alışkanlığınız var mı?	Evet	54	11	45	14	124	8,374	3	0,039*
	Hayır	37	15	16	11	79			
Kredi kartınızda yer alan en büyük ödeme kalemi hangisidir?	Eğitim giderleri	6	0	6	4	16	12,687	12	0,392
	Yiyecek/içecek	55	15	27	10	107			
	Giyim	12	2	14	4	32			
	Eğlence	3	1	1	1	6			
	Diğer	14	6	10	6	36			
Faturalarınızı zamanında öder misiniz?	Her zaman	71	21	41	17	150	6,908	9	0,647
	Genellikle	19	5	18	7	49			
	Nadiren	1	0	1	0	2			
	Asla	0	0	1	1	2			

*p<0,05, ** p<0,01

Tablo 4’de meslek değişkenine göre kamu çalışanlarının finansal işlem tutum ve davranışları ki-kare testi ile incelendiğinde; finansal borç başvurusu yapma durumu, kredi kartı kullanıma ilişkin sözleşmeyi bilme durumu, kredi kartında yer alan en büyük ödeme kalemi ve faturaları zamanında ödeme durumu ile meslek değişkeni arasında istatistiksel anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0,05$). Bununla birlikte finansal durumu yönetme becerisi, para harcama yöntemini öğrendiği yer, düzenli para biriktirme alışkanlığı olma durumu ve emeklilikte refah için altın yatırımı yapma durumu ile meslek değişkeni arasında istatistiksel anlamda anlamlı farklılıklar saptanmıştır ($p<0,05$). Memurlar diğer kamu çalışanlarına göre finansal durumu yönetmede kendilerine daha çok ‘oldukça başarılı’ buldukları ve parayı harcama yöntemini genellikle aileden kazandıkları; Öğretmenlerin diğer kamu çalışanlarına nazaran düzenli para biriktirmeye daha yatkın oldukları; İşçilerin diğer kamu çalışanlarına nazaran aylık altın biriktirme de daha çok önem verdikleri görülmektedir.

Tablo 5: Meslek Değişkenine göre Kamu çalışanlarının Temel Finansal Kavramları Bilme Düzeyinin ve Finansal Yatırım Tercihlerine Göre Dağılımları

		N	Min.	Max.	Ort.	Std. Sapma	F	p
Temel finansal kavramları bilme toplam puanı	Memur	91	1,00	3,00	2,2896	,47435	11,330	,001**
	İşçi	26	1,00	3,00	1,9208	,43448		
	Öğretmen	61	1,00	3,00	2,0251	,45256		
	Akademisyen	25	1,00	3,00	2,5141	,41561		
	Toplam	203	1,00	3,00	2,1905	,48988		
Emeklilikte refah için öncelik bireysel emeklilik	Memur	91	1,00	5,00	3,1099	1,74770	2,416	,068
	İşçi	26	1,00	5,00	2,8077	1,89777		
	Öğretmen	61	1,00	5,00	3,1803	1,80285		
	Akademisyen	25	1,00	5,00	4,0400	1,51327		
	Toplam	203	1,00	5,00	3,2069	1,77623		
Emeklilikte refah için öncelik her ay döviz alma	Memur	91	1,00	5,00	2,6154	1,45120	3,172	,025*
	İşçi	26	1,00	5,00	2,0000	1,26491		
	Öğretmen	61	1,00	5,00	2,8033	1,53644		
	Akademisyen	25	1,00	5,00	3,2000	1,41421		
	Toplam	203	1,00	5,00	2,6650	1,47457		
Emeklilikte refah için öncelik her ay altın alma	Memur	91	1,00	5,00	3,0000	1,54200	5,752	,001**
	İşçi	26	1,00	5,00	2,3077	1,59422		
	Öğretmen	61	1,00	5,00	3,6721	1,43436		
	Akademisyen	25	1,00	5,00	2,8400	1,40475		
	Toplam	203	1,00	5,00	3,0936	1,55306		
Emeklilikte refah için öncelik her ay hisse senedi alma	Memur	91	1,00	5,00	1,6374	1,16920	3,301	,021*
	İşçi	26	1,00	5,00	1,2692	,66679		
	Öğretmen	61	1,00	5,00	1,8525	1,36426		
	Akademisyen	25	1,00	5,00	2,2800	1,45831		
	Toplam	203	1,00	5,00	1,7340	1,24207		
Emeklilikte refah için öncelik her ay TL ayırma	Memur	91	1,00	5,00	3,2857	1,67522	1,647	,180
	İşçi	26	1,00	5,00	3,0769	1,87453		
	Öğretmen	61	1,00	5,00	3,3770	1,71429		
	Akademisyen	25	1,00	5,00	2,5200	1,68622		
	Toplam	203	1,00	5,00	3,1921	1,72275		

*p<0,05, ** p<0,01

Tablo 5'te meslek değişkenine göre kamu çalışanlarının temel finansal kavramları biliyor olma ve yatırım tercihleri ANOVA testi ile incelendiğinde; akademisyen ve memurların, öğretmen ve işçilere göre finansal kavram bilgi düzeylerinin daha yüksek olduğu ($p<0,01$); akademisyenlerin işçilere göre yatırım için döviz alma ve hisse senedi alma, öğretmenlerin işçilere göre altın alma konusuna daha çok katıldıkları istatistiksel olarak anlamlı olarak saptanmıştır.

Tablo 6: Yaş Değişkenine göre Kamu Çalışanlarının Finansal İşlem Tutum ve Davranışları

Yaş Aralığı		20-30 arası	31-40 arası	41-50 arası	51 ve üzeri	Toplam	X ²	sd	p
Finansal durumunuzu yönetme beceriniz?	Oldukça başarılıyım	15	31	23	10	79	4,808	6	0,569
	Başarısızım	4	12	8	4	28			
	Orta düzeyde başarılıyım	9	48	30	9	96			
Paranızı harcama yönteminizi nereden öğrendiniz?	Ailemden	20	63	36	13	132	10,510	9	0,311
	Okuldan	4	10	10	7	31			
	Arkadaşlarımdan	2	11	5	2	20			
	Kitap ve dergi yayınlarından	2	7	10	1	20			
Finansal borç almak için başvurduğunuz mu?	Evet	17	63	42	15	137	0,817	3	0,845
	Hayır	11	28	19	8	66			
Kredi kartı kullanımına ilişkin sözleşme maddelerini biliyor musunuz?	Evet	15	38	40	11	104	8,459	3	0,037*
	Hayır	13	53	21	12	99			
Düzenli olarak para biriktirme alışkanlığınız var mı?	Evet	19	55	39	11	124	2,465	3	0,482
	Hayır	9	36	22	12	79			
Kredi kartınızda yer alan en büyük ödeme kalemi hangisidir?	Eğitim giderleri	0	3	10	3	16	27,669	12	0,006**
	Yiyecek/içecek	10	57	29	11	107			
	Giyim	9	15	6	2	32			
	Eğlence	1	3	2	0	6			
	Diğer	7	10	12	7	36			
Faturalarınızı zamanında öder misiniz?	Her zaman	21	62	51	16	150	9,542	9	0,389
	Genellikle	7	26	10	6	49			
	Nadiren	0	1	0	1	2			
	Asla	0	2	0	0	2			

*p<0,05, ** p<0,01

Tablo 6'de yaş değişkenine göre kamu çalışanlarının finansal işlem tutum ve davranışları ki-kare testi ile incelendiğinde; finansal durumu yönetmede beceri durumu, para harcama yöntemini öğrenme yolu, daha önce finansal borç alma durumu, düzenli para biriktirme durumu ve faturaları zamanında ödeme durumu arasında istatistiki anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0,05$). Bununla birlikte kredi kartı sözleşme bilgilerini bilme durumu ve kredi kartındaki en büyük harcama kalemi arasında istatistiki anlamda anlamlı farklılıklar saptanmıştır ($p<0,05$). 31-40 yaş aralığında olan katılımcıların diğer yaş gurubundakilere göre kredi kartı sözleşmeleri konusuna daha az hâkimken, 41-50 yaş gurubunda olanların diğer yaş gurubundakilere göre kredi kartı sözleşmelerine daha çok hâkim oldukları görülmektedir.

Tablo 7: Yaş Değişkenine göre Kamu Çalışanlarının Temel Finansal Kavramları Bilme Düzeyinin ve Finansal Yatırım Tercihlerine Göre Dağılımları

	N	Min.	Max.	Ort.	Std.Sapma	F	p	
Temel finansal kavramları bilme toplam puanı	20-30 arası	28	1,00	3,00	2,1849	,38903	1,741	,160
	31-40 arası	91	1,00	3,00	2,1144	,49636		
	41-50 arası	61	1,00	3,00	2,2975	,47906		
	51 ve üzeri	23	1,00	3,00	2,2148	,57234		
	Toplam	203	1,00	3,00	2,1905	,48988		
Emeklilikte refah için öncelik bireysel emeklilik	20-30 arası	28	1,00	5,00	3,2857	1,76083	,493	,688
	31-40 arası	91	1,00	5,00	3,1868	1,76957		
	41-50 arası	61	1,00	5,00	3,3443	1,78778		
	51 ve üzeri	23	1,00	5,00	2,8261	1,85011		
	Toplam	203	1,00	5,00	3,2069	1,77623		
Emeklilikte refah için öncelik her ay döviz alma	20-30 arası	28	1,00	5,00	2,7500	1,40436	1,847	,140
	31-40 arası	91	1,00	5,00	2,5934	1,46043		
	41-50 arası	61	1,00	5,00	2,4918	1,46768		
	51 ve üzeri	23	1,00	5,00	3,3043	1,55021		
	Toplam	203	1,00	5,00	2,6650	1,47457		
Emeklilikte refah için öncelik her ay altın alma	20-30 arası	28	1,00	5,00	3,2857	1,41047	,251	,861
	31-40 arası	91	1,00	5,00	3,1209	1,57646		
	41-50 arası	61	1,00	5,00	3,0000	1,60208		
	51 ve üzeri	23	1,00	5,00	3,0000	1,56670		
	Toplam	203	1,00	5,00	3,0936	1,55306		
Emeklilikte refah için öncelik her ay hisse senedi alma	20-30 arası	28	1,00	5,00	2,0000	1,44016	2,155	,095
	31-40 arası	91	1,00	5,00	1,6044	1,09422		
	41-50 arası	61	1,00	5,00	1,9508	1,41923		
	51 ve üzeri	23	1,00	5,00	1,3478	,88465		
	Toplam	203	1,00	5,00	1,7340	1,24207		
Emeklilikte refah için öncelik her ay TL ayırma	20-30 arası	28	1,00	5,00	3,3929	1,70705	,783	,505
	31-40 arası	91	1,00	5,00	3,0220	1,71903		
	41-50 arası	61	1,00	5,00	3,2131	1,75228		
	51 ve üzeri	23	1,00	5,00	3,5652	1,70096		
	Toplam	203	1,00	5,00	3,1921	1,72275		

Tablo 7’de yaş değişkenine göre kamu çalışanlarının temel finansal kavramları biliyor olma ve yatırım tercihleri ANOVA testi ile incelendiğinde; katılımcıların yaş aralıkları ile temel finansal kavramları biliyor olma ve yatırım tercihleri arasında istatistik olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 8: Medeni Durum Değişkenine göre Kamu Çalışanlarının Finansal İşlem Tutum ve Davranışları

Medeni Durum		Evli	Bekâr	Toplam	X ²	sd	p
Finansal durumunuzu yönetme beceriniz?	Oldukça başarılıyım	68	11	79	4,637	2	0,098
	Başarısızım	19	9	28			
	Orta düzeyde başarılıyım	79	17	96			
Paramızı harcama yönteminizi nereden öğrendiniz?	Ailemden	112	20	132	3,134	3	0,371
	Okuldan	24	7	31			
	Arkadaşlarımdan	16	4	20			
	Kitap ve dergi yayınlarından	14	6	20			
Finansal borç almak için başvurduğunuz mu?	Evet	114	23	137	0,585	1	0,444
	Hayır	52	14	66			
Kredi kartınızda yer alan en büyük ödeme kalemi hangisidir?	Eğitim giderleri	16	0	16	19,401	4	0,001**
	Yiyecek içecek	94	13	107			
	Giyim	19	13	32			
	Eğlence	6	0	6			
	Diğer	28	8	36			
Faturalarınızı zamanında öder misiniz?	Her zaman	129	21	150	8,025	3	0,045*
	Genellikle	35	14	49			
	Nadiren	1	1	2			
	Asla	1	1	2			

*p<0,05, ** p<0,01

Tablo 8’de medeni durum değişkenine göre kamu çalışanlarının finansal işlem tutum ve davranışları ki-kare testi ile incelendiğinde; finansal durumunuzu yönetme becerisi ve parayı harcama yöntemini öğrenme yeri ve daha önce finansal borç alam durumu bakımından istatistiksel bakımından anlamlı bir fark bulunmazken ($p>0,05$); kredi kartında yer alan en büyük ödeme kalemi durumu ($p<0,01$) ve faturaları zamanında ödeme durumu ($p<0,05$) açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Evli katılımcıların bekâr katılımcılara göre daha çok eğitim, yiyecek/içecek, eğlence ve diğer giderleri olduğu ($p<0,01$); faturalarını zamanında ödeme konusunda daha az zamanında ödedikleri saptanmıştır ($p<0,05$).

Tablo 9: Medeni Durum Değişkenine göre Kamu Çalışanlarının Temel Finansal Bilgi Düzeyi ve Finansal Yatırım Tercihlerine Göre Dağılımları

Cinsiyet	N	Min.	Max.	Ort.	Std. Sapma	t	p
Temel finansal kavramları bilme toplam puanı	Evli	166		2,1816	,50190	-0,548	0,584
	Bekâr	37	1	3	2,2305		
Emeklilikte refah için öncelik bireysel emeklilik	Evli	166		3,1988	1,77600	-0,137	0,891
	Bekâr	37	1	5	3,2432		
Emeklilikte refah için öncelik her ay döviz alma	Evli	166		2,6325	1,45765	-0,664	0,507
	Bekâr	37	1	5	2,8108		
Emeklilikte refah için öncelik her ay altın alma	Evli	166		3,0422	1,55837	-,999	0,319
	Bekâr	37	1	5	3,3243		
Emeklilikte refah için öncelik her ay hisse senedi alma	Evli	166		1,5843	1,10184	-2,987	0,001**
	Bekâr	37	1	5	2,4054		
Emeklilikte refah için öncelik her ay TL ayırma	Evli	166		3,2410	1,70625	0,855	0,394
	Bekâr	37	1	5	2,9730		

Tablo 9’da medeni durum değişkenine göre kamu çalışanlarının temel finansal bilgi düzeyi ve finansal yatırım tercihleri t testi ile incelendiğinde; medeni durum değişkeni ile kamu çalışanlarının temel finansal bilgi düzeyi ve yatırım tercihleri arasında genel olarak istatistiksel bir anlamlı farklılık saptanmamıştır

($p>0,05$). Bununla birlikte finansal yatırım olarak aylık hisse senedi almada bekâr katılımcıların evli olanlara göre daha istekli oldukları görülmektedir.

Tablo 10: Eğitim Durumu Değişkenine göre Kamu Çalışanlarının Temel Finansal Kavramları Bilme Düzeyinin ve Finansal Yatırım Tercihlerine Göre Dağılımları

		N	Min.	Max.	Ort.	Std.Sapma	F	p
Temel finansal kavramları bilme toplam puanı	İlköğretim	10	1,00	3,00	1,8176	,37404	9,837	,001**
	Lise	28	1,00	3,00	1,8550	,47310		
	Üniversite	115	1,00	3,00	2,2279	,46689		
	Lisansüstü	50	1,00	3,00	2,3671	,45317		
	Toplam	203	1,00	3,00	2,1905	,48988		
Emeklilikte refah için öncelik bireysel emeklilik	İlköğretim	10	1,00	5,00	2,9000	1,85293	3,500	,016*
	Lise	28	1,00	5,00	3,0000	1,88562		
	Üniversite	115	1,00	5,00	2,9826	1,78189		
	Lisansüstü	50	1,00	5,00	3,9000	1,54193		
	Toplam	203	1,00	5,00	3,2069	1,77623		
Emeklilikte refah için öncelik her ay döviz alma	İlköğretim	10	1,00	5,00	2,7000	1,56702	1,036	,378
	Lise	28	1,00	5,00	2,2500	1,29458		
	Üniversite	115	1,00	5,00	2,6783	1,50174		
	Lisansüstü	50	1,00	5,00	2,8600	1,48475		
	Toplam	203	1,00	5,00	2,6650	1,47457		
Emeklilikte refah için öncelik her ay altın alma	İlköğretim	10	1,00	5,00	2,1000	1,37032	2,186	,091
	Lise	28	1,00	5,00	3,0000	1,56347		
	Üniversite	115	1,00	5,00	3,2783	1,57027		
	Lisansüstü	50	1,00	5,00	2,9200	1,48241		
	Toplam	203	1,00	5,00	3,0936	1,55306		
Emeklilikte refah için öncelik her ay hisse senedi alma	İlköğretim	10	1,00	5,00	1,6000	1,26491	,943	,421
	Lise	28	1,00	5,00	1,5000	1,00000		
	Üniversite	115	1,00	5,00	1,7043	1,23526		
	Lisansüstü	50	1,00	5,00	1,9600	1,36964		
	Toplam	203	1,00	5,00	1,7340	1,24207		
Emeklilikte refah için öncelik her ay TL ayırma	İlköğretim	10	1,00	5,00	3,4000	2,06559	,490	,690
	Lise	28	1,00	5,00	3,2500	1,77691		
	Üniversite	115	1,00	5,00	3,2696	1,70819		
	Lisansüstü	50	1,00	5,00	2,9400	1,68317		
	Toplam	203	1,00	5,00	3,1921	1,72275		

Tablo 10'da eğitim durumu değişkenine göre kamu çalışanlarının temel finansal kavramları biliyor olma ve yatırım tercihleri ANOVA testi ile incelendiğinde; katılımcıların yaş aralıkları ile temel finansal kavramları biliyor olma ve yatırım tercihleri arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0,01$). Lisansüstü eğitim ve üniversite mezunlarının lise ve ilköğretime göre temel finansal kavramları biliyor olma daha yüksek olduğu görülmüştür. Lisansüstü eğitim görmüş kişilerine diğerlerine göre aylık düzenli olarak bireysel emeklilikle yatırımı daha çok tercih ettikleri ortaya çıkmıştır.

5. Sonuç ve Öneriler

Finansal okuryazarlık kavramı, bireylerin temel finansal kavramları tanıma, finansal araçlara ilişkin bilgi düzeylerinin kısa ve uzun vadede alacağı kararların doğru ve zamanında olmasını sağlayan temel becerilerin bütünüdür. Finansal eğitim ve finansal okuryazarlık eğitimi tüm toplumu ilgilendiren ve ülkelerin ekonomik gelişmişlik düzeyinde ve kalkınmasında önemli etkisi olan bir olgudur. Günümüzde bilgiye ulaşmak, internet ve diğer bilişim teknolojilerinin sunduğu imkânlar sayesinde oldukça

kolaylaşmaktadır. Bununla birlikte önemli olan hızlı bir şekilde ulaşılabilen bilginin anlaşılabilirliği ve yorumlanabilmesidir. Bu yüzden finansal bilgi kaynaklarının kullanımının yanında bu kullanıma bağlı olarak finansal davranışların dönüşümü önem taşımaktadır. Bireylerin finansal okuryazarlık düzeyi yükseltilecek, finansal sistemin sunduğu fırsatlardan etkin bir şekilde yararlanması sağlanamazsa, etkin çalışan ve sürdürülebilir piyasa anlayışından uzaklaşılabilir.

Konya ili Beyşehir ilçesinde görev yapan kamu çalışanlarının bazı sosyo-demografik özelliklerine göre finansal okuryazarlık düzeylerinin belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilen bu çalışmada, kamu çalışanlarının temel finans alanları ile ilgili bilgi düzeyini ölçmek için anket uygulaması yapılmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlar aşağıda verilmiştir.

1. Araştırma katılanların sosyo-demografik değişkenleri incelendiğinde; katılımcıların %56,2'sinin erkek, %81,8'inin evli, 44,8'inin 31-40 yaş aralığında, %56,7'sinin üniversite mezunu, %44,8'inin memur, %28,1'inin kamuda çalışma süresinin 21 yıl ve üzeri, %31,5'inin 4.001-5.000 TL maaş aldığı saptanmıştır.

2. Cinsiyet değişkenine göre kamu çalışanlarının finansal işlem tutum ve davranışları incelendiğinde; erkek katılımcıların kadın katılımcılara göre daha çok finansal borç için başvuru yaptıkları; kadın katılımcıların erkek katılımcılara göre kredi kartlarından daha çok, giyim için kullandıkları ve konut kredisi bilgi düzeylerinin daha fazla olduğu görülmektedir. Bununla birlikte cinsiyet değişkeni ile kamu çalışanlarının temel finansal bilgi düzeyi ve yatırım tercihleri arasında istatistiksel bir anlamlı farklılık saptanmamıştır. Dağdelen (2017) tarafından Aydın ilinde SMMM'ler üzerinde yapılan çalışmada da cinsiyet durumu ile finansal okuryazarlık arasında anlamlı farklılık saptanmamıştır. Wagland (2009), Chen ve Volpe (2002) ve Lusardi ve Mitchell (2011) tarafından yapılan çalışmalarda ise erkeklerin bayanlara göre daha yüksek düzeyde finansal okuryazarlık sahip olduklarını ifade edilmiştir.

3. Meslek değişkenine göre kamu çalışanlarının finansal işlem tutum ve davranışları incelendiğinde; memurlar diğer kamu çalışanlarına göre finansal durumu yönetmede kendilerine daha çok 'oldukça başarılı' buldukları ve parayı harcama yöntemini genellikle aileden kazandıkları; Öğretmenlerin diğer kamu çalışanlarına nazaran düzenli para biriktirmeye daha yatkın oldukları; İşçilerin diğer kamu çalışanlarına nazaran aylık altın biriktirme de daha çok önem verdikleri görülmektedir. Ayrıca akademisyen ve memurların, öğretmen ve işçilere göre finansal kavram bilgi düzeylerinin daha yüksek olduğu; akademisyenlerin işçilere göre yatırım için döviz alma ve hisse senedi alma, öğretmenlerin işçilere göre altın alma konusuna daha çok katıldıkları saptanmıştır.

4. Yaş değişkenine göre kamu çalışanlarının finansal işlem tutum ve davranışları incelendiğinde; 31-40 yaş aralığında olan katılımcıların diğer yaş grubundakilere göre kredi kartı sözleşmeleri konusuna daha az hakimken, 41-50 yaş grubunda olanların diğer yaş grubundakilere göre kredi kartı sözleşmelerine daha çok hakim oldukları görülmektedir. Bununla birlikte katılımcıların yaş aralıkları ile temel finansal kavramları biliyor olma ve yatırım tercihleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. Lusardi ve Mitchell (2011) tarafından yapılan çalışmada ise orta yaşlıların genç ve yaşlılara göre daha yüksek düzeyde finansal okuryazarlık sahip olduklarını ifade edilmiştir.

5. Medeni durum değişkenine göre kamu çalışanlarının finansal işlem tutum ve davranışları incelendiğinde; evli katılımcıların bekâr katılımcılara göre daha çok eğitim, yiyecek/içecek, eğlence ve diğer giderleri olduğu; faturalarını zamanında ödeme konusunda daha az zamanında ödedikleri saptanmıştır. Bununla birlikte medeni durum değişkeni ile kamu çalışanlarının temel finansal bilgi düzeyi ve yatırım tercihleri arasında genel olarak istatistiksel bir anlamlı farklılık saptanmamıştır. Ortalamaları değerlendirildiğinde ise finansal yatırım olarak aylık hisse senedi almada bekâr katılımcıların evli olanlara göre daha istekli oldukları görülmektedir.

6. Eğitim durumu değişkenine göre kamu çalışanlarının finansal işlem tutum ve davranışları incelendiğinde; Lisansüstü eğitim ve üniversite mezunlarının lise ve ilköğretime göre temel finansal kavramları biliyor olma durumunun daha yüksek olduğu görülmüştür. Lisansüstü eğitim görmüş kişilerine diğerlerine göre aylık düzenli olarak bireysel emeklilikle yatırımı daha çok tercih ettikleri ortaya çıkmıştır. Hogart (2002), Dağdelen (2017) ve Lusardi ve Mitchell (2007) tarafından yapılan çalışmalarda da araştırmamızla doğru orantılı olarak düşük finansal okuryazarlık düzeyine sahip bireylerin aynı zamanda düşük eğitim düzeyine sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

Sosyal ve ekonomik yaşamda finansal bilgilerin daha fazla kullanımı, bireylerin finansal okuryazarlık düzeylerini olumlu bir şekilde etkilemektedir. Özellikle kredi kartı ve internet bankacılığı kullanımı bireylerin finansal okuryazarlık seviyelerinin daha yüksek olmasına yol açmaktadır. Finansal okuryazarlık, bireylerin iş hayatında ve geleceğin planlanmasında emeklilik yaşamlarını dahi etkilediğinden bilgi sahibi olunması gereken önemli bir alandır. Bu nedenle finansal okuryazarlığı geliştirmek için bu alanda uzman kişiler tarafından bireylerin finansal piyasalar hakkında bilgilerini artırıcı eğitim seminerlerinin verilmesi ve bu konuda farkındalık oluşturulması son derece hem bireylerin hem de ülkelerin ekonomisine katkı sağlayacaktır.

Kaynakça

- Abreu, M. ve Mendes, V. (2010). "Financial Literacy and Portfolio Diversification", Quantitative Finance, 10 (5): 515-528.
- Adeleke, T. (2013). "Effects of gender and gender role on the financial literacy of college students", Doctoral dissertation, Oklahoma State University.
- Ansong, A. ve Gyensare, M. A. (2012). "Determinants of University Working-Students' Financial Literacy at the University of Cape Coast, Ghana", International Journal of Business and Management, 7 (9): 126.
- Antepli, A. ve Kılınç, E. (2018). "Üniversite Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık Düzeyleri Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma: Beyşehir AA İşletme Fakültesi Örneği", Journal of Social and Humanities Sciences Research (JSHSR), 5 (29): 3620-3629.
- Atkinson, A. ve Messy, F. A. (2012). Measuring financial literacy. [Online] Available at: <www.oecd.org/daf/fin/wp>, [Erişim tarihi: 26.11.2018].
- Beal, D. J. ve Delpachitra, S. B. (2003). "Financial Literacy among Australian University Students", Economic Papers: A Journal of Applied Economics and Policy, 22 (1): 65-78.
- Bianco, C. A. ve Susan M. B. (2011). "Financial Literacy: What are Business Schools Teaching?" Journal of Global Business Management 7 (1): 1-8.
- Bönte, W. ve Filipiak, U. (2012). "Financial Literacy, Information Flows, and Caste Affiliation: Empirical Evidence from India", Journal of Banking and Finance, 36 (12): 3399-3414
- Brown, A. ve Kimberly G. (2007). "Early intervention and credit cardholders: Results of efforts to provide online financial education to new-to-credit and at-risk consumers," Center for Financial Services Innovation, Chicago, IL.
- Chen, H. ve Volpe, R. P. (2002). "Gender Differences in Personal Financial Literacy among College Students", Financial services review, 11 (3): 289-308.
- Chen, H. ve Volpe, R. P. (1998). "An Analysis of Personal Financial Literacy among College Students", Financial services review, 7 (2): 107-128.
- Chinen, K. ve Endo, H. (2012). "Effects of Attitude and Background on Personal Financial Ability: A Student Survey in the United States", International Journal of Management, 29 (1): 33-45
- Cude, B., Lawrence, F., Lyons, A., Metzger, K., Lejeune, E., Marks, L. ve Machtmes, K. (2006). "College Students and Financial Literacy: What They Know and What We Need to Learn", Proceedings of the Eastern Family Economics and Resource Management Association, 102 (9): 106-109.
- Çoban, O. ve Doğanalp, N. (2011). Küresel Finansal Krizin Temel Kalkınma Göstergeleri Üzerindeki Etkisi: Türkiye Örneği. Political Economy, Crisis and Development (Politik İktisat, Kriz ve Kalkınma) Ed. İ. Şiriner, F. Morady, J. Mika, M. Aydın, Ş. A. Koç, H. Kapucu ve E. Doğan (ss. 221-231). London: IJOPEC Publication.
- Dağdelen, T. (2017). "Finansal okuryazarlık düzeyinin belirlenmesi ve Aydın ilindeki serbest muhasebeci mali müşavirler üzerine bir uygulama", Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı.
- Danışman, E., Sezer, D. ve Gümüş, U. T. (2016). "Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Belirlenmesi: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma", Kara Harp Okulu Bilim Dergisi, 26 (2): 1-37.
- Disney, R. ve Gathergood, J. (2013). "Financial Literacy and Consumer Credit Portfolios", Journal of Banking & Finance, 37 (7): 2246-2254.
- Ergün, B., Şahin, A. ve Ergin, E. (2014). "Finansal Okuryazarlık: İşletme Bölümü Öğrencileri Üzerine Bir Çalışma", Journal of International Social Research, 7 (34): 847-864.

- Finansal okuryazarlık ve erişim endeksi, [Online] Mevcut: <<https://www.teb.com.tr/document/finansal-okuryazarlik-ve-erisim-endeksi.pdf>>, [Erişim tarihi: 30.01.2019].
- Hogarth, J. M. (2002). “*Financial Literacy and Family and Consumer Sciences*”, Journal of Family and Consumer Sciences, 94 (1): 15-28.
- Kılıç, Y., Ata, H. A. ve Seyrek, İ. H. (2015). “*Finansal Okuryazarlık: Üniversite Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma*”, Muhasebe ve Finansman Dergisi, sayı: 66, s. 129-150.
- Kieschnick, D. A. (2006). “*Financial Knowledge levels and savings behaviors of Bermudian High School Seniors at CedarBridge Academy*”. Retrospective Theses and Dissertations, Iowa State University Family and Consumer Sciences Education and Studies.
- Louw, J., Fouché, J. ve Oberholzer, M. (2013). “*Financial literacy needs of South African Third-Year University Students*”, The International Business & Economics Research Journal (Online), 12 (4): 439-450
- Lusardi, A., Mitchell, O. S. ve Curto, V. (2010). “*Financial Literacy Among The Young*”, Journal of Consumer Affairs, 44 (2): 358-380.
- Lusardi, A. ve Mitchell O. S. (2007). “*Financial Literacy and Retirement Preparedness: Evidence and Implications for Financial Education*”, Business Economics, 42 (1), 35-44.
- Lusardi, A., Mitchell, O. S. ve Curto, V. (2011). “*Financial Literacy Around the World: An Overview*”, Journal of Pension Economics and Finance, 10(4): 497-508.
- Lusardi, A. (2008). “*Financial Literacy: An Essential Tool for Informed Consumer Choice*” Joint Center for Housing Studies. Harvard University. NBER Working Paper No. 14084, [Online] Available at: <<https://www.nber.org/papers/w14084>>, [Erişim tarihi: 19.11.2019].
- Mason, C. L. J. ve Wilson, R. M. S. (2000). Conceptualising financial literacy. Occasional Paper, 2000:7. Loughborough: Business School, Loughborough University
- PACFL, (2008), President's Advisory Council on Financial Literacy, Annual Report to the President.
- Remund, D.L. (2010). “*Financial Literacy Explicated: The Case for a Clearer Definition in an Increasingly Complex Economy*”, The Journal of Consumer Affairs, 44 (2): 276-295.
- Reyes, R. L. (2006). “*The psychological meanings of money*”. Unpublished PhD Thesis, Alliant International University.
- Sohn, S. H., Joo, S. H., Grable, J. E., Lee, S. ve Kim, M. (2012). “*Adolescents' Financial Literacy: The Role of Financial Socialization Agents, Financial Experiences, and Money Attitudes in Shaping Financial Literacy among South Korean Youth*”, Journal of Adolescence, 35 (4): 969-980.
- Temizel, Fatih. Mavi Yakalılarda Finansal Okuryazarlık, İstanbul, Beta Basım Yayım Dağıtım, 2010.
- Temizel, F. ve Bayram, F. (2011). “*Finansal Okuryazarlık: Anadolu Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi (İİBF) Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma*”, CÜ İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 12 (1): 73-86.
- Wagland, S. P. ve Taylor, S. (2009). “*When It Comes to Financial Literacy, is Gender Really an Issue?*” Australasian Accounting, Business and Finance Journal, 3 (1): 13-25.